

Corpus Kunstkritiek

Elke Van Campenhout

gezien bij Rencontres Choréographiques Internationales, Parijs, 8 juni 2008

I!2

Pornografisch vrouwenportret

Een overweldigend grid van TL-lampen beheerst de scène. In een strak kader van gelijkvormige vierkanten hangt het zachtjes opgluwend boven het speelvlak. Te groot lijkt het voor de beschikbare ruimte. Te aanwezig om te negeren. Langzaam begint zich een patroon te ontwikkelen. Lampen flikkeren aan en uit. Steeds sneller, tot zich een logica in het lichtspel ontwikkelt die bijna organisch lijkt. De strenge formaliteit verdwijnt, en maakt plaats voor een visceraal, vibrerend leven.

I!2 van choreograaf Arco Renz is een portret voor 2 vrouwen, een dialoog tussen twee lichamen en een lichtinstallatie. Onder de aliënerende zelf-referentiële logica van de neons, lichten hun lichamen als marmeren beelden, met een ziekelijk erotische glans. Hun lijven transformeren onder de lampen tot vleselijke sculpturen, tegelijk onmenselijk, en geërotiseerd. Onherkenbaar in hun persoonlijkheid, en al te herkenbaar in hun referenties naar pornografische beeldvorming. In het eerste, haast onbeweeglijke deel worden hun lichamen bewogen door de verbeelding die het licht in het oog van de kijker installeert. De ruimte transformeert van een formele theaterplek tot een onherbergzaam niemandsland, Tarkovski waardig. Een hele voorstelling lang vechten de performers tegen die objectivering. Maken ze zich langzaam los van hun sculpturaliteit om terug te keren naar zichzelf. Naar het individuele verschil tussen hen beiden.

Zoals wel vaker in het werk van Arco Renz is de lijn tussen expressiviteit en formalisme moeilijk af te bakenen. In zijn eerdere portret 'heroïne' staat één danseres, goud geschilderd, op een vierkant speelvlak. Al haar energie geconcentreerd in minimale, violente beweging. Haar innerlijke kracht geprojecteerd op het publiek. Haar lichaam drager van een verbeelding die haar individuele vermogen overstijgt. Een hevige, gepassioneerde, maar even goed onmenselijke paringsdans met zichzelf. Met de existentie, met het in-de-wereld-geworpen-zijn.

In I!2 is deze exaltatie van een veel aardser niveau. Niet in de laatste plaats omdat de voorstelling voor een groot stuk door beide performers wordt geïmproviseerd, in een voortdurend aftasten van mekaars motieven. Twee lichamen die proberen mekaars fantasieën zichtbaar te maken. Twee lijven, die soms lijken te versmelten, ondanks de afstand, in een vloeiend en tegelijk schokkerig unisono, maar zich doorheen de voorstelling meer en meer van mekaar verwijderen. Het intrigerende aan hun lichaamstaal is ook hier de gelijktijdige violentie en erotische suggestie die hen tot energetische, en hypnotiserende dragers maakt. Maar nergens wordt de suggestie ook omgezet in werkelijke opwinding. Nergens raakt de verbeelding aan de realiteit.

Wat I!2 als voorstelling zo intrigerend maakt is precies de zichtbaarheid van de constructie van de vervreemding. Van de onaardsheid van de wereld die wordt gecreëerd. Op de spiegelende dansvloer worden de vrouwen ontdudd tot hun eigen schaduwbeelden. Tegelijkertijd, als Narcissus, gefascineerd door hun eigen lichaam, maar ook inwisselbaar in hun koortsige fascinatie. Het zinderende halfduister, of de organische flikkering van het grid boven hun hoofd, houdt hen gevangen in een constructie die hen te boven gaat, een eruptie van gestolde geilheid en hitsige reproductie.

In I!2 geeft Renz voor een stuk zijn greep op het materiaal op. Wat vorige voorstellingen als 'Think me Thickness', 'heroïne' en 'states.' zo sterk maakte, was de strakke, formele kwaliteit van het werk, maar ook zijn gevoeligheid voor theatrale elementen als licht en geluid, die steeds opnieuw een fundamenteel,

dragende rol spelen in zijn werk. In I!2 wrikt de choreografie zich aan de ene kant los uit zijn strak gezette, repetitieve kader, en maakt plaats voor een eigen-aardiger en onvoorspelbaarder patroon van improvisatie. Maar langs de andere kant gaat deze voorstelling ook weer een stuk verder in het versmelten van de theatermiddelen. Licht en choreografie lijken mekaar, zeker in het eerste deel van de voorstelling, wederzijds te creëren. De perceptie van de bewegingskwaliteit van de performers wordt hier in extreme mate gekleurd door de suggestie die van de alom tegenwoordige lichtmachine uitgaat. Een machine die zich, net als in voorganger 'Bullitt', niet langer dienstbaar en onzichtbaar maakt, maar die de voorstelling inzet als solo-speler met lange adem.

Dit is een fascinerend procédé, zeker in het 'portret-genre', dat toch nog vaak wordt gedacht vanuit de 'persoonlijkheid' van de performers. In I!2 is die identiteit zeker nog steeds aanwezig, in de ontegensprekelijk individuele lichaamstaal van beide danseressen. Maar tegelijkertijd is ze ontdaan van biografie of psychologisering, door de onaardse lezing die het hele scenografie-concept naar voren schuift. Een lichaam wordt een strakverpakt cocon van beenderen en spierspanning, van huid en haar, van blik en mond, van kromming en wending. Het verschil tussen de vrouwen niet zozeer een kwestie van keuze als van ontegensprekelijke fysieke differentie. In de eindscène op bijna humoristische wijze belichaamd door Melanie Lane die, voor het eerst op het voorplan van het speelvlak, de nabijheid van het publiek opzoekt, en vecht met haar gelaatsuitdrukking. Alsof ze zichzelf, haar eigen constructie, nog niet helemaal onder controle heeft. Alsof de 'ik' die zij nu is, nog moet worden ingestudeerd, en afgesteld. Een Bambi op het ijs. Een ingénue van haar eigen kunnen.